

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr., a treia-ora 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Macelarilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dnul Carol Schuler în București, strad Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Semnele vremii.

(D—s). În „Revista politică” din nrul nostru de ieri am publicat, că sultanul Abdul Hamid '1-a delăturat pe marele seu Vizir Djevad Pașa înlocuindu-l prin Said Pașa, care a mai ocupat acest post cu zece ani mai înainte, în anii 1882—1885.

Că reamintim și la acest loc schimbarea aceasta în viața statului turcesc, afară de importanța ei pentru chestia orientală, sau mai bine zis pentru soarta asupriților Armeni de sub stăpânirea turcească, o facem și sub influența celor-ce foile maghiare, de toate nuanțele politice, scriu din acest incident.

Înlocuirea marelui Vizir Djevad Pașa prin Said Pașa, e interpretată de toate cercurile diplomatice, după-cum am spus și noi în numărul nostru de ieri, ca începutul unor reforme radicale în chestia armeană. Sultanul a vîzut că în sfîrșit e silit să cedeze voinței celor trei mari puteri europene: Anglia, Franția și Rusia, care sînt angajate în chestia orientală. Și după-ce cu Djevad Pașa nici o pertractare n'ar fi fost posibilă, a trebuit să-i urmeze altul, în persoana lui Said, care a mai ocupat odată acest post însemnat și la rîndul seu a isbutit să introducă mai multe reforme. Nou numitul mare Vizir a și avut deja necesarele consfătuiri cu reprezentanții celor trei puteri, relativ la Memorandumul prezentat înaltei Porți din partea celor trei state, în interesul Armenilor subjugati. Principalele puncte ale proiectului de reformă din acest Memorandum sînt următoarele:

- Amnestia pentru Armenii deja osîndiți (în urma răscoalei) sau aflați în arest preventiv, ori sub acuză.
- Reîntoarcerea în țară a Armenilor expatriati și expulsați.
- Rezolvarea definitivă a proceselor intentate pentru crime și delicta contra legilor existente.
- Cercetarea temnițelor și a situației întemnițatilor.
- Înființarea unei comisii de supraveghere pentru executarea reformelor din provincie.
- Despăgubirea pentru pierderile ce le-au suferit Armenii, victimele întemnițărilor din Sivas, Talori etc.

în presa lor asupra Angliei, „care se amestecă în afacerile interne ale unui stat suveran și independent”, spunându-i, că „ar fi mai bine, dacă nu ar continua și mai departe acțiunea începută; ar face mai cuminte și ar lucra în interesul umanității dacă 'i-ar da pace Porții și s'ar îngriji de soarta Irlandezilor, asupriți mai mult decît — de Armenii din Turcia”.

Acestea le spune „Nemzeti Ujság”, ear’ „H a z á n k” scrie următoarele:

„E fapt că Turcia are lipsă de reforme, dar' calea și modul cum vor să silească Turcia să execute aceste reforme, nu poate rămâne fără reacțiune. Poarta afară de mândria strămoșească nu mai are decît puterea ce se manifestă în suveranitatea Sultanului. Și acum dacă administrarea internă a statului turcesc va fi și numai în parte controlată din afară, nu-i mai rămâne Porții nici această mică putere ce o mai are. Nu-i deci cuminte lucru să se pună la ordinea de zi chesiunea de existență a Turciei pentru interesele — Armenilor”.

În aceste și alte asemenea cuvinte ale foilor maghiare, afară de simpatile ce Maghiarii le păstrează consăngenilor lor Turci, sînt cât se poate de clar pronunțate atât de des exprimatele lor principii cu „ilegalul (?) amestec în afacerile interne”, contra căruia se ridică cu toate privilegiile, chiar și acolo unde nu au și nu pot avea nici un interes, și chiar și acolo unde acest „amestec” este o necesitate absolută pentru pace, pentru principiile de echitate și de dreptate, cum de pildă în cazul de față este.

Ei știu bine că s'a înarticulat (art. 61) încă în congresul din Berlin, că: „Înalta Poartă se deobligă, a introduce fără aminare toate ameliorările și reformele, cari le recer trebuințele locale în provinciile locuite de Armeni și a le garanta siguranța în contra Cerchezilor și Kurzilor. Ea va aduce puterilor în anumite restimpuri la cunoștință măsurilor luate spre aceste scopuri, și acestea vor supraveghia executarea lor.” Și ei întrebă totuși, de unde își ia Anglia dreptul să exercite „amestec direct în afacerile unui stat suveran, independent?”

„Ea face a nu ști nici de istorie, de geografie și nici de în-

sul păcii, ele trebuie să se facă fără întârziere. Dar' ei nu vreau să renunțe la „puterea ce se manifestă în suveranitatea națiunii”, ce o au încă — afară de mândria strămoșească”.

Eată de ce își ridică ei glasul de câte ori e vorba de situații analoage cu a noastră și de câte-ori simpatia statelor mari e pe partea celor neîndreptățiți. Așa au făcut cu privilegiul, când parlamentul englez a votat autonomia provinciilor. Cetitorii nostri își vor aduce aminte cum îl laudau atunci pe Trevelyan, care a fost contra autonomiei și despre care „Budapesti Hirlap” a zis, că „îngrijirile patriotice și cumînția lui de bărbat de stat — îi impune”. Așa au făcut acum, câteva zile mai înainte, când au înregistrat proiectul despre reforma electorală din Austria, în sensul căruia numărul celor cu drept de alegere se sporește cu 1,800.000 și drepturile naționalităților germane din Austria se înmulțesc...

Ori-cât îi vor înjura însă pe cei care pe calea adevărului pornesc, și ori de câte-ori își vor ridica răgușitul lor glas contra celor, care pentru adevăr și pentru interesele neîndreptățiților se luptă, nu vor pute să împedecă curente, ale căror valuri din ce în ce mai mari, vor ajunge și la noi din țările unde dreptatea și constituția se respectă. Ear' injurăturile lor sînt semnele vremii, ce se apropie...

Organizarea opoziției maghiare Sub acest titlu „Nemzeti Ujság” spune, că deputații Kossuth Ferenc și Eötvös Károly au fost la Kecske-mét, unde au vorbit despre reorganizarea partidului independent. Această reorganizare a opoziției s'a făcut așa, că atât Kossuth cât și Eötvös au început să injure fracțiunile partidului independent, pe cei afară de partide și pe cei din partidul apponyist, ear' partidul guvernamental a fost — cruțat. Kossuth a început apoi să-l laude pe Eötvös, ear' Eötvös pe Kossuth zicînd:

Tocmai cu doi ani mai înainte '1-a zis guvernului Kossuth Lajos în Turin, în fața contelui Károlyi Gábor, a lui Nagy Lajos și Eötvös Bálint, că „azi națiunea maghiară este guvernată din Viena, Roma și Turin. Noi nu primim guvernul din Viena, fiindcă acela e nemțesc. Nu primim nici guvernarea Romei, fiindcă ne e dușmană și străină. Dar' nu primim nici guvernarea din Turin, fiindcă dorința „națiunii” este, ca acea guvernare din Turin să vină acasă”.

expus clătînării, însă un Kossuth, când stă în fruntea națiunii și când națiunea stă lângă el, nu se poate clătina. Kossuth Ferencz a venit acasă, se luptă aici cu noi dimpreună, suferă cu noi și ne conduce pe noi.

„Nemzeti Ujság”, precum și tovarășul seu apponyist „Budapesti Hirlap” sînt indignați mai ales de purtarea lui Kossuth, despre care „Budapesti Hirlap” spune, că Kossuth servește interesele — Vienei. Între asemenea împregiurări organizarea opoziției e imposibilă zice „N. U.”

Agliardi a plecat la Karlsbad de unde — după-cum li-se depezează foilor din Budapesta, — nici nu va reîntoarce la Viena, ci va fi numit cardinal.

Honvezii în strîmtoare. Foile maghiare ce ne-au sosit azi, spun că la Viena a făcut mare senzație hotărîrea juriului de onoare a batalionului 81 (dela Alba-Regală) honvezec, care n'a aflat contra redactorului Szemecz Emil cas de cercetare disciplinară. Hotărîrea aceasta s'a cassat de ministrul Fejérváry, care a și sosit la Budapesta să orînduească altă anchetă.

Delegațiunile.

Foile maghiare spun, că expozitul ministrului de externe, contele Agenor Goluchowski este interesant. Textul expozitului s'a stabilit în urma amicalelor consfătuiri cu sub-comisiunile delegațiunii maghiare și pe baza informațiilor primite despre — Liga din București, deoarece-ce în expozitul ministrului de externe are loc și — chestia valahă. Deja la începutul expozitului este amintită atât afacerea Agliardi, cât și chestia română. „Relativ la această din urmă — scrie „Házánk” — ministrul de externe a cerut informații despre ultimul congres al Ligei, și s'abîrea (?) ce s'a manifestat în organismul acestui aparat de agitare, este prezentată cu un moment foarte însemnat în chestia română. Expozul ministrului de externe amintește și schimbarea de mare vizir din Turcia, ca un moment ce interesează și monarhia, considerînt mai ales interesele sale în Balcan.

„Pester Lloyd” dela 11 Iunie spune, că „ar fi de regretat dacă opoziția ar vrea să facă din chestia înființării unei academii militare, punctul de mîncare a unor discuțiuni din cele mai plicticoase... Încă odată, ar fi foarte regretabil, dacă și în acest an e-arăși s'ar încinge lupta peste măsură de sterică în giurul academiei militare, și dacă această chestiune ar preocupa exclusiv lucrările comisuniilor”.

„primejdie pentru stat”, o „uneltire sub versivă”, contra căreia trebuiesc luate măsuri. Ce se-i faci, cu adevărul nu se poate susține o cauză nedreaptă, cum est faimoasa lor „idee de stat”. De aceea minciuna se trăească!

Dar' câte-odată ne uimește și p noi, cari atât de obicînuți sîntem cu fan tasmagoriile „patriotice”, încât de regulă nici o reacție nu ne mai produc, temeritatea cu care presa maghiară ponegrește exagerează, schimonosește tot ce fac Românii.

Așa de pildă uimiți am rămas, vîzînd cu câtă infamie au denaturat jidă nașii dela foile din Budapesta excursiunea artistică a „Reuniunii de muzică din Sibiu”, întreprinsă de sîrbătorile Rusaliilor la Brașov și în România.

Ce s'a întemplat adecă? Un cor de dame și bărbați, organizați în reuniuncu statute aprobate de guvern, voește să arete și publicului din alte orașe rodu muncii sale pacinice de 15 ani. Spre acest sfîrșit își exoperează, tot dela guvernul din Budapesta, pașapoarte în regulă, și pleacă de Rusalii la București ca să se reîntoarcă peste Ploiești și Brașov acasă, după-ce vor fi dat câte un concert în fiecare din aceste localități.

Sosirea lor la București coincide însă cu o serie de sîrbări publice, aranjate de un comitet de dame pentru scopuri de caritate omenească. La recercarea acestui comitet de dame, Reuniunea din Sibiu consimte a-și da, într'o seară, concursul seu la sîrbările amintite, ear' concertul seu propriu îl amină pentru a doua zi. Și astfel sala Ateneului din București răsună în două seri de vocile bine instruate și însuflețitoare ale cîntăreților ardeleni! Cum se nu se cutremure de aceste sunete „ideea de stat maghiar”!

Adevărat, că repertoriul Reuniunii noastre n'a fost tocmai „daco-romanist”. Un psalm de Mendelssohn, un oratoriu de Haydn, și cîntări populare de dragoste, „Cucuruz cu frunza a vas”, „Măndru lița de demult!” etc. etc. Dar' ce are a face. Valahii din Ardeal mai au chei să cînte; ba cîntă chiar la București! aicia e primejdia!

Nu se putea însă, de rașinea lumii, ca domni din redacțiile dela Budapesta să prezente lucrurile așa cum sînt, să se plîngă pentru-că Valahii cîntă, să ceară remedii ca să nu mai cînte — decît cel mult „Kossuth nota” și „Pester Lloyd”!

Nu e vorbă, are și guvernul din Budapesta destule iscoade prin București, dela care a putut să știe, și sigur a și aflat, că concertul „Reuniunii de muzică din Sibiu” n'a avut absolut nimic a face cu Liga. Cântăreții din Sibiu, au stat la București, n'au văzut nici biourile nici congresul Ligei, ba au evitat, poate chiar cu prea multă grijă, ca să întâlnească pe careva din oamenii Ligei. Acestea le poate ști, și sigur le-a și aflat, presa „politică” din Budapesta. Dar' ce are a face? Minciuna de aceea e minciună, pentru-ca să poată fi spusă atunci, când adevărul nu vine la socoteală...

Ca să fim însă drepti, recunoaștem că da, au scribi jidano-maghiari unele cuvinte de a fi îngrijați de treble făcute la București de „Reuniunea română de muzică din Sibiu”. Anumit aceasta, fără chiar să fi avut intenția, prin entuziasmul ce l-a lăsat în urma ei, a împlinit o mare și dublă misiune culturală și națională.

Mai întâiu întreagă presa din București este plină de laudele ei. Și debutul seu va fi, probabil, un puternic impuls, ca în viitor și în România liberă să se cultive cu zel și însoțire muzică populară-națională, așa cum Reuniunea din Sibiu a arătat că trebuie și poate să se cultive. După aceea accentele dulci și melodioase ale horelor și doinelor dlui G. Dima, au încălzit astfel pe ascultătorii din București, au provocat astfel de aplauze și de ovaiuni, încât concertul Sibiienilor dela Atheneu va rămâne neuitat, ca un viu atestat, că Românii una sunt, la fel simțesc și la fel se însușesc dincoace și dincolo de Carpați. Și în chipul acesta este adevărat, că Reuniunea din Sibiu, pe căile și cu mijloacele sale, a lucrat paralel cu Liga, la consolidarea sentimentului de unitate culturală și națională a tuturor Românilor.

Dacă aceasta ar fi durerea patriotilor, am înțelege-o. Numai cât atunci spun-o sincer, că aceasta este. Dar' contra acestei dureri leuire nu vor afla. Căci n'au decât să privească în giurul lor și vor vedea, că acest sentiment Românii în trecut și în prezent, totdeauna l-au avut.

Ear' contra acestei elementare puteri zadarnică le va fi ori-ce încercare!

Sigma.

Expoziția din Praga.

(Coresp. part. a „Tribunei”).

Praga, 9 Iunie 1895.

Prea stimată Redacțiune!

După-cum făgăduisem în scrisoarea mea cea din urmă, voi căuta astăzi a vă da o idee aproximativă despre expozițiunea noastră. Lucru greu, căci materialul este prea mare și trebuie condensat în puține rânduri. Pe lângă aceasta mai vine și puțină mea iscusință în manierea dulcii limbi strămoșești a d-voastre și mă rog deci de iertare, dacă descrierea mea nu este deloc plastică și corespunzătoare obiectului.

Ajungând la portal, avem înaintea noastră tot aceeași privileție, ce ni-e cunoscută din 1891: la dreapta administrația și o clădire lungă, în care acum patru ani a fost adăpostită expozițiunea retrospectivă, pe când acum e așezat acolo tot ce privește trecutul capitalei Boemiei, va să zică s'a transportat acolo mai tot, ce altfel este expus în muzeul orașesc este biroul de poștă și în continuarea sa o zidire adomă cu cea care am pomenit-o mai sus. Aici în 1891 fusese așezată expozițiunea atât de bogată de belle-arte, pe când acum o parte a edificiului conține expoziția tehnică și a diverselor societăți. Nevredă a vorbi neadevăruri, trebuie observat, că tocmai aceasta parte mai are 2—3 zile până să fie terminată cu deservire. Jumătate din edificiul acesta s'a adoptat de ateliere pentru doi din pictorii nostri cei mai renumiți, profesori la academia de pictură din Praga și de aceea nu s'a putut folosi pentru scopurile expoziției.

În față avem marele edificiu, pe care ne-am deprins a-l numi palatul de industrie, acum însă va trebui să-i schimbăm numele în cel al palatului etnografic: aici într'adevăr sunt acumulate adevărate comoare din tot ce privește viața poporului nostru, atât din trecut, cât și de pe acum. Va fi de lipsă, ca să consacrez barem o scrisoare anume lucrului acesta. Deocamdată să ne întorcem la poarta de intrare și să dăm o raită prin expoziție. S'o luăm la dreapta. Treceam prin partea, în care se află expoziția Cehilor din America. Dăm mai întâiu de un salon (restaurant) american, mai încoale de o biserică, de o casă de țeară a unui locuitor mai sărac (farma) și la urmă de o reședință, va să zică casa unui Ceh bogat, așezat peste Oceanul Atlantic, provăzută cu tot confortul unui American bogat indigen. Lăsând la dreapta casa țărănească din 1891, în care estan este așezată expoziția de agricultură și la stânga paviloanele gimnasticilor și al pompierilor, trecem mai departe, având la dreapta locul menit pentru expozițiunile vremelnice de agricultură și ajungem la o mică zidire tot din 1891, care conține obiectele ilustratoare vremea preistorică a națiunii boeme. Aruncând o privire la stânga către pitorescul pavilion al orașului Praga, în care în anul acesta este așezat tot ce se ține de învățământul primar și secundar în Boemia și bângănd de seamă și fostul pavilion al fabricii de gaz, în care se află tot școala și societățile umanitare, ajungem la capătul aripei drepte a palatului etnografic.

Să facem acum o mică pauză, oprindu-ne pe loc și uitându-ne înaintea noastră. Ce privileție încântătoare! Trebuie observat, că terenul, pe care se extinde expozițiunea noastră, este cât se poate de potrivit pentru un asemenea scop. Terenul nu este un loc șes, ci partea dinainte, unde am umblat până acum, este separată de partea dindărăt, unde o să ne ducem acum, printr-o coastă destul de înaltă, așa încât uitându-ne din sus spre partea a doua a expoziției, avem înaintea noastră o privileție, pentru care nu m'am sfiu a întrebuița epitetul sus numit.

Clubul turiștilor cehi s'a folosit și el de avantajul acesta, clădind tocmai la margine un edificiu pentru sine în forma unui castel dărmat. Și nu s'a făcut o zidire de fantasmă, ci s'au luat planuri după ruina de castelul Kokorin, aproape de orașul Kelnik, vestit prin vinul său.

este un tablou dioromantic, reprezentând înfrângerea Sașilor, cari năvăliseră în Boemia, prin Cehii ce au sărit cu toții ca să-și apere țeara de pustiire.

Coborîndu-ne, lăsăm la dreapta sala de concerte împreună cu amfiteatru sub cerul liber, menit pentru arangierea festivităților și sărbătorilor populare și intrăm într-o alee de castani. Dincolo se extinde tocmai acea parte a expoziției, care pentru mulți alcătuiește partea cea mai interesantă a ei. Nu vreau să zic, că numeroasele restaurante și cărămbe, cari se îndesuesc acolo ar fi cauza, căci în privința aceasta publicul nu poate să se plângă și sunt destule și în alte părți, nici nu cred, că interesul cel mare ar fi stîrnit prin palatul de industrie de acum, clădit din lemn, căci de aceste în 1891 am văzut cu mult mai multe, ci cred a nu mă înșela afirmând, că cauza interesului mare ce-l deșteaptă partea aceasta, este de o parte vechia Praga și de alta satul ceho-slav.

Să vorbesc mai întâiu de cel dintâiu. O poartă veche dă intrare pe așa numită Piață-mică din acea parte din Praga, care se chiamă Staré město (orașul vechi). Intrând acolo, ne pomenim ca prin farmec în Praga din secolul XV-lea sau XVI-lea, având în giurul nostru casele făcute cu toată exactitatea după noima celor vechi, cu toate zugrăviturile și inscripțiunile ce odinioară se aflau acolo. Casele cele vechi în realitate au dispărut, fiind înlocuite prin altele mai moderne, piața însă a rămas tot aceeași în privința dimensiunilor, așa încât fiecare este în stare să afle casa cea nouă sub forma ei antică. Păcat că din cauza economiei nu s'a putut alcătui treaba așa, ca și interiorul caselor în toate caturile să fi fost făcut din material solid, așa încât s'ar vedea, cum era viața predecesorilor nostri cetățeni din Praga. Ce privileție frumoasă ar fi, dacă cu privilegiul sărbătorilor naționale, cu cari chiar azi s'a făcut începutul, toate ferestrele ar fi ocupate cu domni și cu matrone și domnișoare în pitorescul port de odinioară! Așa însă trebuie să ne mulțumim măcar cu atâtă, că cel puțin partul este locuit. Se înțelege, că și aici s'au alcătuit câteva bererii și debuturi de vin...

Aici se află și mostra de o bucatărie cetățenească din trecut, întocmită cu toate cele trebuincioase, și tot aci s'a așezat și o monetărie, care în prezența publicului bate fel și fel de monete și mai cu seamă monete comemorative.

Eșind din Praga veche traversăm palatul de industrie modernă grăbindu-ne a sosi în sat. Peste puțin eată-ne și ajunși în mijlocul satului. Cu mirare ne uităm giur-împrejur. Din dreapta și din stânga, îndărptul nostru cât și înainte-ne vedem tot case țărănești, dar' nici două nu sunt la fel. Și cum se fie? Un așa sat nu se află nicăieri, căci aici se află la un loc reprezentanțele caselor țărănești din extremul Vest al Boemiei până la ramificațiunile cele mai depărtate ale Slovacilor din Ungaria.

Și fiecare dintre aceste case conține o expoziție a obiectelor ce de obicei se află acolo în realitate, câteva dintre ele sunt și locuite de țărani ad-vărați, într'una d'n casele acestea, cea mai scundă și mai modestă, situată chiar la capătul satului, s'a chiar născut o mică ființă de sex feminin pentru...

numai ca biserița să fie sfințită și s'ar pute slugi sfânta liturgie acolo îndată.

Idea aceea s'a și exprimat, autoritatea bisericească însă, arhiepiscopul n'a dat voe fiindu-i frică de profanare. Este și clopoțel pe care îl trage pălinarul din vreme în vreme. Apoi ce nu este în satul acesta?

Este un herestrău, o moară, o făurărie, unde în zi de lucru patru calfe sdravene dau cu ciocanele lor de nicovană, făcând să ese mii de schluțe din ferul înroșit.

Sunt și statue de sfinți și cruci pe răspântii, este și un loc și o casă de pescar, unde înaintea publicului se împletește plase și năvoade. Cu opt zile mai înainte, în ziua Rusaliilor, s'a arangiat un hram în sat și ca urmă a sărbătorii acesteia au mai rămas acolo fel și fel de distracțiuni pentru copii: cărușele, teatrul cu păpuși, bolte cu dulceturi și a. m.

Am avut de gând ca la urmă să vorbesc și despre numărul cel mare al vizitatorilor din ziua Rusaliilor văzând însă că în nr. 119 al stimatei foi pomeniți vizitatori, n'am ce să mai adaug. Și ziua de ieri va fi înscrisă cu cerusă roșie în condica comitetului: când pe la 5 jum. plecam în fereastra administrației, cifra vizitatorilor până la 5 ciasuri era vre-o 24.400; lumea tot mai venia, așa încât până seara de sigur numărul 25.000 va fi fost întrecut.

Să-mi fie permis ca în urma descrierii mele să adaug și o invitație cordială atât a singuraticilor oaspeți cât și a unei expedițiuni mai mari dintre Români să vină să ne vadă expoziția.

Dacă e corectă losinca, că e bine a ne cunoaște unii pe alții, o așa expoziție mai bine ca ori-ce alt lucru este în stare a ne înlesni aceasta: aici într'adevăr se vede lămurit, ce am fost și ce suntem și ce ar fi în viitor. Atât deocamdată, am să revin la lucrul acesta cât și la toate celelalte la cari în rândurile acestea n'am putut să fac decât o alusune repede.

Primiți, vă rog, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Dr. Ioan Urban Jarník.

Procesul dlui Dr. Lucaciu.

(R port special al „Tribunei”).

Sătmar, 8 Iunie n. 1895*.)

Toată suflarea românească știe, că anul trecut în 22 Septemvrie, dl Dr. V. Lucaciu a fost osândit din partea tribunalului regesc din Sătmar la 6 luni închisoare, pentru „calumniare”.

Pertractarea procesului acestuia s'a raportat atunci destul de larg și minuțios, și on. cetitori vor ști, că apărătorul domnului Dr. Vasile Lucaciu, avocatul Coriolan Brediceanu, într'un act celebru a cerut dela tabla regească din Dobrițin cassarea, nulificarea sentinței acesteia.

Tabla a și dat loc apelației, și considerând motivele sontoice, în decusul seu din 24 Octomvrie 1894 a cassat sentința tribunalului din Sătmar, ordonând pertractare nouă și dispunând, că tribunalul să...

pedece pe dl Lucaciu...

Tribunalul din Sătmar a vrut mai de multe-ori să țină pertractare nouă, a și fixat ziua de nouă pertractare, care însă nu s'a putut ține, din cauza boalei Drului Vasile Lucaciu. Acum însă n'a mai vrut să schimbe termenul de pertractare, și deși părintele Lucaciu suferă din greu de morbul învechit, ischias, și deși e insinuat că nu se va pute prezenta, a fost adus cu forța, escortat de un ofițier al închisorilor din Seghedin și de doi gendarmi. N'a fost însă destul numai atâtă, ci după-cum suntem informați din isvorul cel mai autentic, pe toată linia drumului de fer dela Seghedin până la Sătmar a fost avisată gendarmaria, care s'a și arătat la toate gările, nu cumva să fugă, cel care abia poate sta pe picior.

Drul V. Lucaciu a sosit la Sătmar în noaptea din 5 l. c., ca până la pertractarea din 7 se se poată restaura în temnița tribunalului de acolo. Stimabila soție a acusatului, n'a venit, de o parte că nu a putut-o avisa iubitul ei soț despre noua sa transportare la Sătmar, de altă parte pentru-că, după-cum sunt informat, copilașul iubitului nostru martir, micul Vasile, chiar atunci avea să stea la examene. (E în clasa I. gimnasială în Seghedin.)

DI Dr. V. Lucaciu însă a fost răsplătit pentru acestea cu publicul frumos de domni și doamne, cari s'au grăbit să asiste la această nouă pertractare. Au venit și mai mulți țărani, deși lucrul de câmp e în toiul lui.

De astă-dată, — ce raritate, — n'a fost motiv de plângere contra procedurilor tribunalului. Mai toți au primit bilete de intrare, și s'a observat mai multă urbanitate în procedură, chiar și la slujbașii subalterni.

Pertractarea s'a început cu puțin după 9 ore dimineața. Președintele tribunalului a fost și acum cel din rândul trecut, deși juții votanți și notarul au fost alții.

Acusa a fost susținută de substitutul procurorului suprem din Dobrițin, Pongrácz, care a mai debutat odată față cu părintele Lucaciu.

La provocarea președintelui intră în sală și dl Dr. V. Lucaciu, răzimat pe brațul inspectorului de închisori, și spriginindu-se pe un băț ținut în mâna stângă. Pășește anevoie, și trecând printre salutările duioase și dulci ale rudeniilor și amicilor, la oferirea președintelui ia loc în scaunul din fața tribunalului.

Președintele cetește decusul Curiei, adus la apelata domnului avocat apărător Obriolan Brediceanu, prin care se nulifică sentința osânditoare din toamnă și se dispune pertractare nouă, îndrumându-se tribunalul la observarea strictă a prescrișelor legii privitoare la folosința limbii materne. Dispune aplicare de interpret, pofind la acest rol pe domnul Dr. Ioan Suciu, avocat în Arad.

După acestea se expune actul ce formează obiectul de proces, respective pertractare: Convocarea conferenței alegătorilor români din cercul electoral de Baia-mare, pe ziua de 6 Iunie 1892 în Șișești, disolvarea a ceea prin pretorul Smitt Sándor, și scri-

Prima fabrică ardelenescă ces. și reg. privilegiată
de casse de fer
 sigure contra focului și spargerii pentru bani, cărți și documente

Medailă de bronz de recunoștință.

Medailă de bronz de recunoștință.

Medailă de argint de stat.

Medailă de argint de stat.

Fondată la 1881
 Sibiu.

Fondată la 1881
 Sibiu.

a lui

A. Géza Öszy
 în Sibiu

Strada Poplăcii Nr. 39. — Strada Hecht Nr. 40.

Cuirase
 de odaie
 etc.

Lăcătărie
 de artă
 etc.

Recunoștință publică.

Dlui **A. G. Öszy**, fabricant de casse în Sibiu. Confirmăm prin acestea cu plăcere, că primind punctual furnisată, contra focului și spargerii sigura cassă de documente cu uși duble și provăzută cu lăcatul american și cu două lăcate Chubb, aceea și-a asigurat atât prin bunătatea materialului și a lucrului, cât și prin prețul său deplină noastră mulțumire și recunoștință, căreia îi dăm expresie, dorind totodată, ca nici în viitor să nu-i lipsească privilegiul, de-a câștiga industriei indigene în resortul acesta asemenea onoare și rezultate favorabile.

Direcțiunea institutului Boden-Credit în Sibiu.

Afară de aceasta mai stau la dispoziție spre binevoitoare vedere publică, scrisori de recunoștință dela institutul de credit „Albina“, dela „cassa generală de păstrare sibiiană“, și altele dela toate comitatele și comunele unde am furnisat asemenea casse.

Cassele produse în fabrica mea sunt construite după cele mai nouă sisteme patentate, acomodat arangiate și solid lucrate din cel mai bun material, și deci ofer cea mai mare garanță contra focului și spargerii.

Ce privește prețurile, sunt în poziția de-a furnisa mai ieftin decât ori-și-care altă fabrică.

[11 3] 6-10

Prețuri curente ilustrate se trimit la cerere gratis și franco.